

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი
რესურსების სამმართველო



ანგარიში

2012 წელი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს მიერ 2012 წელს გაწეული საქმიანობის შესახებ

2012 წელს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს საქმიანობის ძირითადი მიმართულებები განისაზღვრა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ შემუშავებული საშუალო ვადიანი რეგიონული განვითარების სტრატეგიის შესაბამისად. ამ წლისათვის პრიორიტეტულ მიმართულებებად გამოიყო:

- ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება;
- ნაპირგამაგრება;
- გეოლოგიური მონიტორინგი;
- ტყის რესურსების მდგრადი მართვა;
- საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება.

დაგეგმილი ღონისძიებების პარალელურად ხორციელდებოდა საქართველოსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა საქმიანობა. სამმართველო მონაწილეობას იღებდა სხვადასხვა დარგთაშორისი კომისიის მუშაობაში. მისი სპეციალისტები მონაწილეობდნენ გარემოს დაცვისადმი მიძღვნილ კონფერენციებსა და სხვა სახის სამუშაო შეხვედრებში.

წლის მნიშვნელოვანი მოვლენებიდან აღსანიშნავია:

- **გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობის დასრულება.** 2012 წლის სექტემბერში ექსპლუატაციაში შევიდა ადლიის წყლის გამწმენდი ნაგებობა, რომლის სისტემაშიც ჩაერთო სარფი-გონიო-ახალსოფლის მაგისტრალური საკანალიზაციო კოლექტორი. თანამედროვე სტანდარტების გამწმენდი ნაგებობის მუშაობა მნიშვნელოვნად შეამცირებს ზღვის ნახმარი წყლებით დაბინძურების უარყოფით ეფექტს.
- **ქ.ბათუმში (29.10.12 – 1.11.12წ.) ჩატარდა შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის კონვენციის წევრი ქვეყნების რეგიონალური კონფერენცია,** რომელიც მიემდგვნა სააუზო წყლების მართვის საკითხებს. კონფერენციაში მონაწილეობა მიიღო 130 დელეგატმა.
- **„მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვა აჭარაში“** – პროექტის ფარგლებში, ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ცეცხლაურში ახალი ნაგავსაყრელი პოლიგონისათვის შერჩეულ იქნა ოპტიმალური ტერიტორია და დაიწყო ნაგავსაყრელის მშენებლობის საპროექტო სამუშაოები.
- **ბათუმის ნაგავსაყრელი პოლიგონის ნარჩენების დახარისხებისა და გატანის** მიზნით გაფორმდა ხელშეკრულება რუსულ კომპანია CEBEP –თან. კომპანია იღებს ვალდებულებას 2013 წლის განმავლობაში დაახარისხოს და გაიტანოს პოლიეთილენის, ქაღალდის, მინის, ლითონისა და სხვა სახის ნარჩენები.
- **გაიხსნა თიკერის სანერგე მეურნეობა.** აჭარის სატყეო სააგენტომ, აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) თანადაფინანსებით ძველ, ფაქტიურად ფუნქციონირებად სანერგე მეურნეობას ჩაუტარა სარეაბილიტაციო სამუშაოები და აღჭურვა თანამედროვე ინვენტარით.

- 20-22 აპრილს ქ. ქობულეთში აჭარის სატყეო სააგენტოს ინიციატივით ჩატარდა სემინარი „დედამიწა - ბუნებრივი კატაკლიზმები და ტყეები“. მასში მონაწილეობას იღებდნენ ქართველი და თურქი ექსპერტები. სემინარი მიემდგვნა დედამიწის დაცვის დღეს.

ტყის რესურსების მდგრადი მართვა

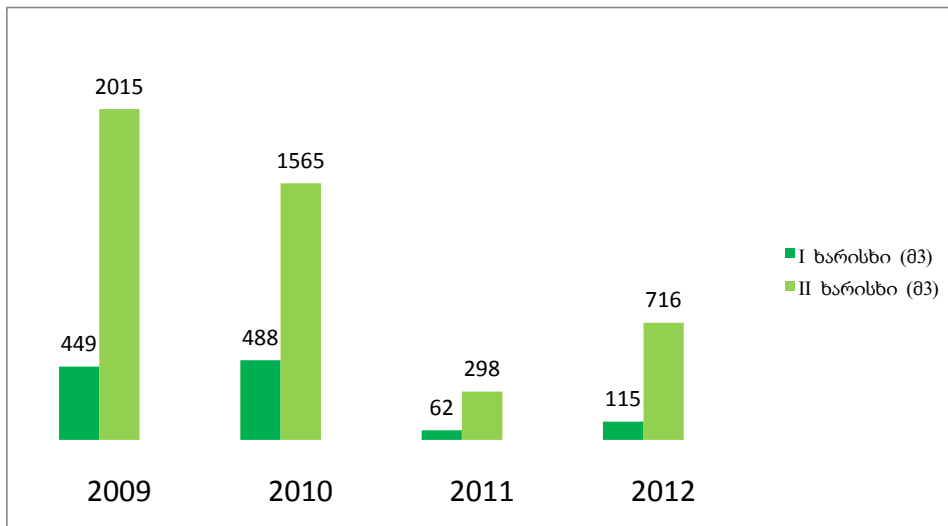
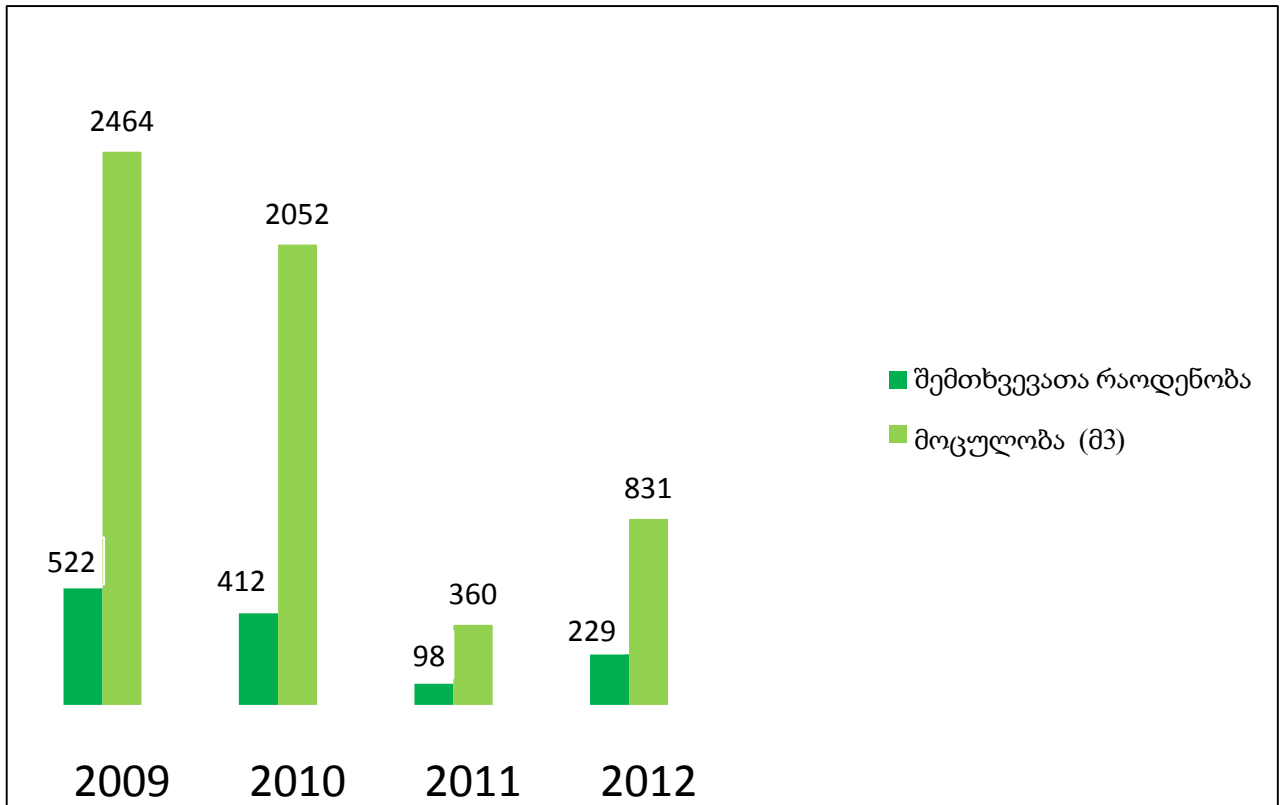
- მიმდინარე წელს სისტემატურად ხორციელდებოდა ტყის დაცვის ღონისძიებები. გამოვლენილია ტყის უნებართვო ჭრის 229 ფაქტი. მოჭრილია 831 მ³ ხე-ტყე. ჭრების შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანი შეადგენს 60745 ლარს. უკანონო ჭრების ფაქტებზე მასალები გადაგზავნილია ბუნებრივი რესურსების სააგენტოს აჭარის სამსახურში.

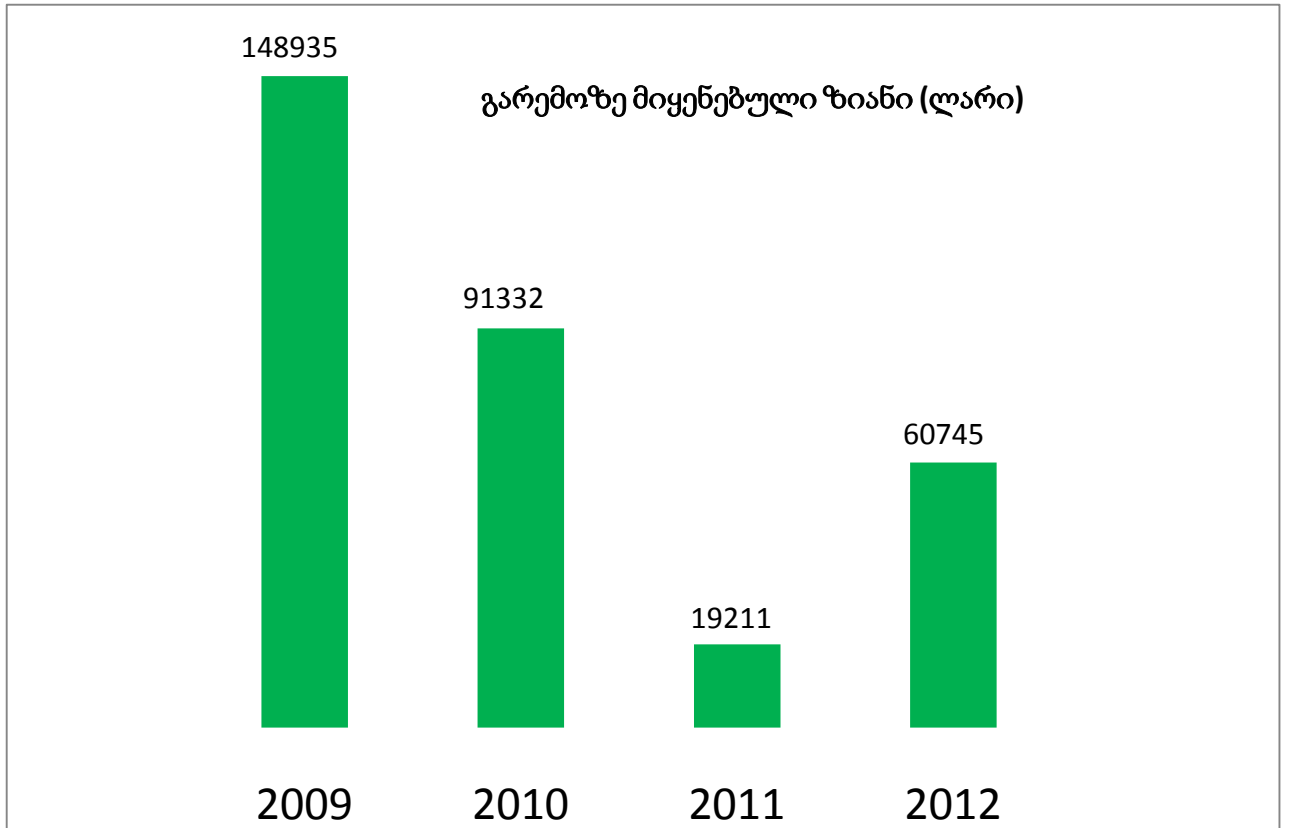
უნებართვო ჭრები 2012 წლის მდგომარეობით

ადმინისტრაციის დასახელება	უნებართვო ჭრების შემთხვევათა რაოდენობა	უნებართვო ჭრები			სექცესტრს დაქვემდებარებული ხე-ტყე (მ3)			გარემოზე მიყენებული ზიანი (ლარი)
		სულ	I ხარისხი	II ხარისხი	სულ	I ხარისხი	II ხარისხი	
ქობულეთი	14	53,64	3.59	50.05	-	-	-	2984.00
ხელვაჩაური	59	86.76	8.15	78.61	15.67	9.63	6.04	7572.27
ქედა	16	83.70	-	83.70	2.1	-	2.1	6883.42
შუახევი	43	250.02	73.41	176.61	32.35	23.21	9.14	19636.29
ხულო	97	356.77	30.06	326.71	20.55	13.24	7.31	23669,13
სულ	229	830.89	115.21	715.68	75.45	43.49	31.96	60745.11

- ჩატარდა 2009-2012 წლების განმავლობაში ტყის დაცვის სფეროში არსებული მდგომარეობის ანალიზი. სულ დაფიქსირებულია ხე-ტყის უნებართვო ჭრის 1261 ფაქტი. მოჭრილია 5707 მ³ ხე-ტყე. გარემოზე მიყენებული ზიანი შეადგენს 320 223 ლარს. აშკარაა უნებართვო ჭრების კლების დინამიკა: 2009 წელთან შედარებით ჭრების ფაქტების რაოდენობა შემცირებულია 43.8%-ით, ხოლო უკანონოდ მოპოვებული ხე-ტყის მოცულობა 33.7 %-ით, რაც უპირველესად განპირობებულია ხე-ტყის მოპოვებაზე მკაცრი სახელმწიფო კონტროლის დაწესებისა და მერქნის ალტერნატიული სათბობით (ძირითადად ბუნებრივი აირი) ჩანაცვლებით.

აჭარის ტყეებში ხე-ტყის უნებართვო ჭრების სტატისტიკა

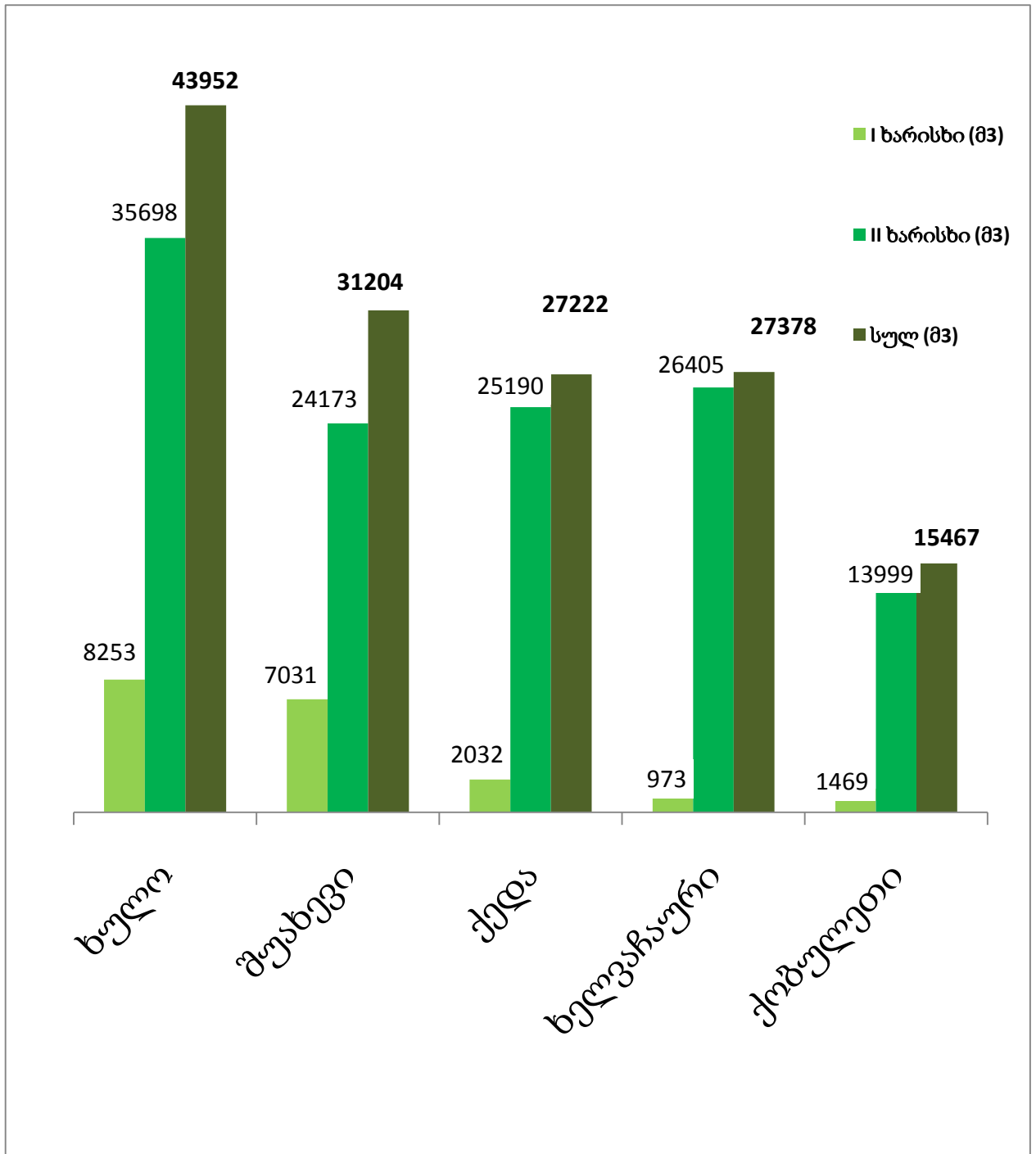




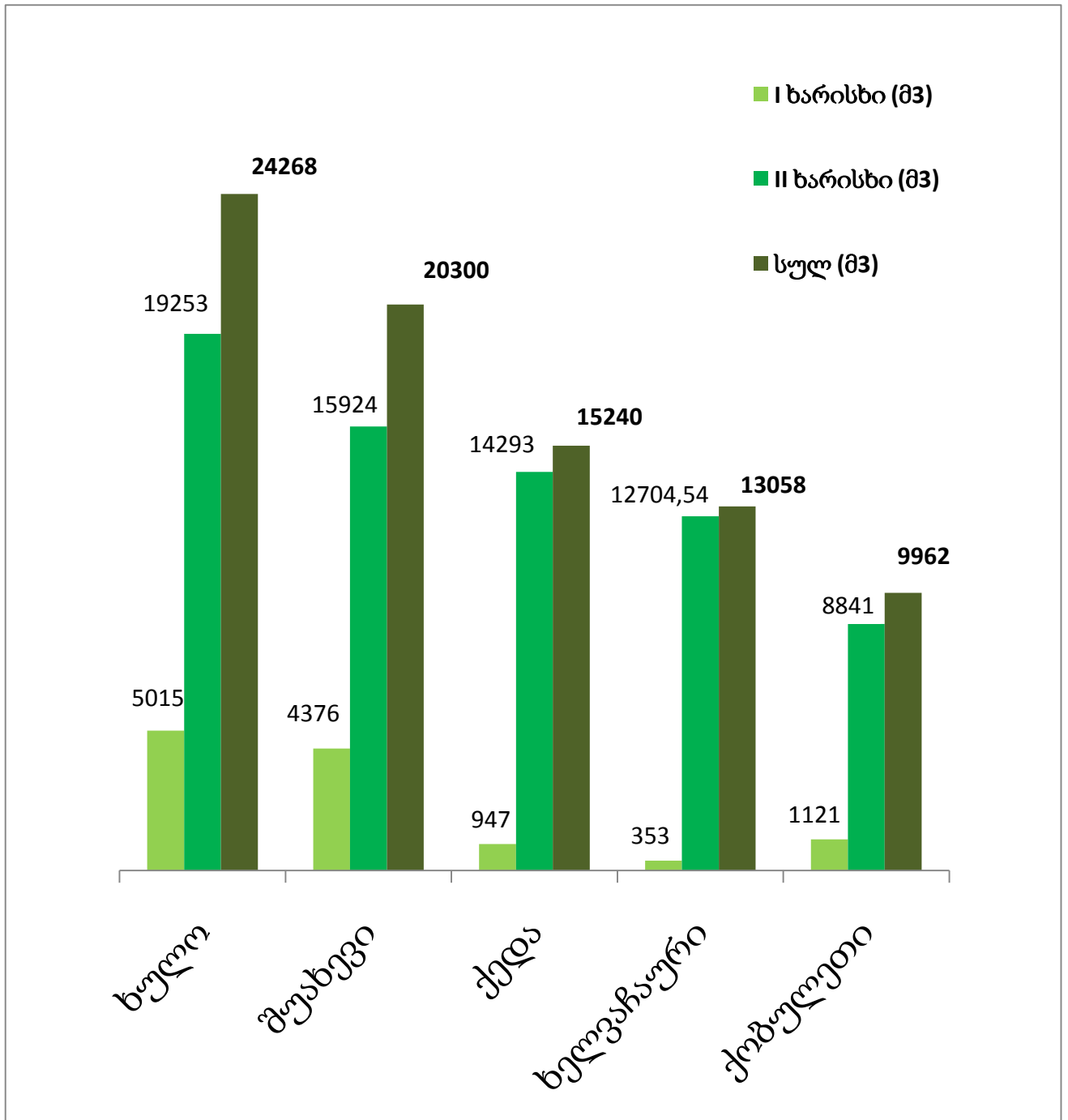
- უახლოესი გასული წლების მსგავსად, 2012 წლის მანძილზეც აჭარაში ხორციელდებოდა სოციალური სახის ჭრები. ასათვისებლად გამოიყო 145223.22 მ³ ხე-ტყე. აქედან ათვისებულია 82828.35 მ³ - გამოყოფილი ხე-ტყის 57%. ათვისების არსებული მაჩვენებელი ძირითადად განპირობებულია გამოყოფილ ტყეკაფებში სატყეო-სამეურნეო დანიშნულების გზების სიმცირით და არსებული გზების დაზიანებით. გასულ წელს აჭარის ტყეებში აჭარის არსებული საგზაო დეპარტამენტის მიერ სულ გაყვანილი იქნა 24.7 კმ სიგრძის ახალი და რეაბილიტირებულ იქნა 18.2 კმ სატყეო დანიშნულების გზები.

სატყეო ადმინისტრაცია	სოციალური ჭრების ტყეკავები										
	გამოყოფილი			ათვისებული			ასათვისებელი			სატყეო დანიშნულების გზები	
	I ხარისხი	II ხარისხი	სულ	I ხარისხი	II ხარისხი	სულ	I ხარისხი	II ხარისხი	სულ	ახალი	რეაბილიტირებ ული
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ხულო	8253.09	35698.50	43951.59	5015.00	19253.00	24268.00	3238.09	16245.50	19683.59	5.1	1.5
შუახევი	7031.00	24173.10	31204.1	4376.00	15924.00	20300.00	2655.00	8249.1	10904.1	4.4	4.8
ქედა	2031.67	25190.3	27221.97	947.00	14293.00	15240.00	1084.67	10897.30	119891.97	5.2	4.8
ხელვაჩაური	972.97	26405.29	27378.26	353.31	12704.54	13057.85	619.66	13700.75	14320.41	5.0	3.4
ქობულეთი	1468.58	13998.72	15467.30	1121.19	8841.31	9962.50	347.39	5157.41	5504.80	5.0	3.7
სულ	19757.31	125465.91	145223.22	11812.50	71015.85	82828.35	7944.81	54450.06	62394.87	24.7	18.2

გამოყოფილი ტყეკაფები (2012წ.)



ათვისებული ტყეკაფები (2012წ.)



- ტრანსსასაზღვრო ტყეების მართვის საკითხებში მიმდინარეობდა აქტიური თანამშრომლობა თურქეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა (TIKA) და მეზობელი ართვინის ოლქის სატყეო ადმინისტრაციასთან. თანამშრომლობის ფარგლებში ჩატარდა სემინარი „დედამიწა - ბუნებრივი კატაკლიზმები და ტყეები“. ტყეების მავნებლებთან ბიოლოგიური ბრძოლისათვის აჭარის სატყეო სააგენტოს გადმოეცა სპეციალური ლაბორატორიისათვის საჭირო აღჭურვილობა. ამერიკული თეთრი პეპელას საწინააღმდეგო ღონისძიებებისათვის სატყეო სააგენტოს შუამდგომლობით სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს აჭარის სამმართველოს გადაეცა პრეპარატი BIO-T PLUS. ტყის მავნებელი მბეჭდავი ქერქიჭამიას განადგურებისათვის თურქულმა მხარემ აჭარის სატყეო სააგენტოს გადასცა 250 ცალი მწერდამჭერი მოწყობილობა (ფერომონი).
- აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) თანადაფინანსებითა და კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ქსელის (CENN) მხარდაჭერით, აჭარის სატყეო სააგენტომ განახორციელა თიკერის (ქობულეთის მუნიციპალიტეტი, სოფ. ცეცხლაური) სანერგე მეურნეობის რეაბილიტაციის პროექტი. სანერგე გათვლილია 1 მილიონზე მეტი სხვადასხვა ჯიშის ნერგის გამოყვანაზე.

ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის მდგომარეობის მონიტორინგი

- შემუშვა ორი მიზნობრივი პროგრამა: 1. „ზღვის სანაპირო ზოლის წყლისა და ატმოსფერული ჰაერის აქტიურ დამაბინძურებელ კერებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულების მდგომარეობის მონიტორინგი“. 2. „აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი“.
- „ზღვის სანაპირო ზოლის წყლისა და ატმოსფერული ჰაერის აქტიურ დამაბინძურებელ კერებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულების მდგომარეობის მონიტორინგი“- მიზნობრივი პროგრამის ფარგლებში ლაბორატორიული გამოკვლევები ჩატარდა წყლის 160 (მათ შორის 110 საწარმოო ჩამდინარე წყლებს, 50 მდინარეთა ფონურ მაჩვენებლებს) და ატმოსფერული ჰაერის 70 (მათგან 45 საწარმოო გამონაფრქვევებს და 25 ჰაერის ფონური მდგომარეობას) სინჯს. ჰაერის ანალიზი მოიცავდა შემდეგ პარამეტრებს: მტვერი, SO₂, NO₂, SO₄ H₂S, CO. წყლის სინჯების ანალიზი ტარდებოდა შავი ზღვის სანაპირო ზოლში განლაგებული საწარმოებიდან ჩამდინარე ნახმარი წყლების და მდინარეთა ფონურ მაჩვენებლებზე. ანალიზები მოიცავდა შემდეგ პარამეტრებს: PH, ჟანგბადის ბიოლოგიური მოთხოვნილება, ჟანგბადის ქიმიური მოთხოვნილება, საერთო აზოტი, საერთო ფოსფორი, შეწონილი ნაწილაკები. ზემოაღნიშნული პროგრამის ფარგლებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნების შეუსრულებლობისა და გამოვლენილი სხვადასხვა სახის ხარვეზის გამოსწორებისათვის 11 მეწარმე სუბიექტს დაეგზავნათ სარეკომენდაციო და გამაფრთხილებელი წერილები. ემისიათა გადამეტების ფაქტებზე კანონმდებლობით გათვალისწინებული

წესით დაჯარიმდა 13 საწარმო. 2 საქმე გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრისა და შემდგომი რეგირებისათვის გადაეგზავნა საქართველოს ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ბუნებრივი რესურსების სააგენტოს.

- “აჭარის სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთზე ზღვის წყლების ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგი” – სამმართველოს მიზნობრივი პროგრამის ფარგლებში, ზღვის სანაპიროს 8 წერტილში აღებული და გამოკვლეულია ზღვის წყლის 63 სინჯი.
- წლის განმავლობაში სამმართველოში განხილულ იქნა და შეთანხმდა წყალსარგებლობის 302 და ატმოსფერულ ჰაერში საწარმოო გაფრქვევების 166 ანგარიში. ანგარიშები მონაცემთა ერთიან ბაზაში შესატანად გაიგზავნა საქართველოს გარემოს დაცვის სამინისტროში.
- სამმართველოს სპეციალისტები მონაწილეობას ღებულობდნენ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მოქმედი 3 საწარმოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის განხილვაში.
- შეთანხმდა ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების 2 პროექტი და მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის წყაროების ინვენტარიზაციის 38 ტექნიკური ანგარიში.
- წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა მონიტორინგი აჭარაში არსებულ, გარემოზე ზემოქმედების ნებართვას დაქვემდებარებულ საწარმოებში გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის შესრულებაზე. შემოწმდა 6 ობიექტი. საწარმოების მუშაობისას გამოვლინდა სხვადასხვა სახის ტექნიკური ხარვეზები. საწარმოებისთვის მომზადდა შესაბამისი წერილობითი მითითებები და რეკომენდაციები.
- ავტონომიურ რესპუბლიკაში საზაფხულო სეზონის დადგომის წინ ზღვის სანაპირო ზოლის დამაბინძურებელ 90 საწარმოს დაეგზავნათ წერილობითი მიმართვები გარემოს ხარისხობრივ ნორმებზე კონტროლის დაწესებისა და თვითმონიტორინგის სისტემის გაძლიერების შესახებ.
- სამმართველო აქტიურ მონაწილეობას იღებდა „აჭარის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის” პროექტის 2012 წელს მიმდინარე ღონისძიებებში.

ნაპირგამაგრება და გეოლოგიური მონიტორინგი

- სანაპირო ზოლის სარფი-ჩოლოქის მონაკვეთის რელიეფის მორფოდინამიკური მდგომარეობის შესწავლის მიზნით, აჭარის ა რ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველომ 2011 წელს დაიწყო და 2012 წელს დაასრულა აჭარის სანაპიროს ბათიმეტრიულ კვლევა.

ბათიმეტრიული კვლევა და ტოპოგრაფიული სამუშაოები ითვალისწინებდნენ სანაპირო ზოლის დაახლოებით 3000 ჰა ფართობის მონაკვეთის აგეგმვას 1:1200 –იან მასშტაბში. კვლევის ობიექტები იყო: პლაჟი, წყალქვეშა ფერდი, ზღვის კიდის ხაზის გადაადგილების მდგომარეობა, კლდოვანი ნაპირები, წყალქვეშა კანიონები.

- სამმართველომ განახორციელა ადგილის სანაპირო ზოლის გამაგრების სამუშაოები. ღონისძიების ფარგლებში სანაპიროზე აიგო 340 მეტრიანი დამცავი ნაგებობა, რომელმაც უახლოეს მომავალში უნდა შეინარჩუნოს ბათუმის სანაპირო ზოლის მდგრადობა. დამცავი ნაგებობა შედგება სხვადასხვა ზომის (2 ტ, 3 ტ, 5 ტ) ფლეთილი ქვების ქვაყრილებისაგან, ტალღამტყორცნისაგან (ბეტონის კედელი) და ქვიშა-ხრემოვანი ყრილისაგან.
- წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა დაკვირვება სტიქიურ-გეოლოგიურ პროცესებზე. სამმართველოს სპეციალისტები სისტემატურად ახორციელებდნენ სავსელე გასვლებს გეოლოგიურად აქტიურ უბნებში.
- სამმართველოს მიერ გეოლოგიური შეფასება მიეცა კლდოვანი კარიერების გამოყენების არაერთ მოთხოვნას. აგრეთვე შეფასდა ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფ. ხალას ანდეზიტ-ბაზალტის საბადოს გამოყენების მიზანშეწონილობა.
- აჭარის ა რ საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების დეპარტამენტთან ერთად მომზადებულ იქნა ანგარიში, რომელიც ასახავს აჭარის რისკვაქტორიანი უბნების მდგომარეობას და პრევენციული ღონისძიებების შესახებ რეკომენდაციებს.
- წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა სტიქიის შედეგად დაზიანებული შენობებისა და მიწის ნაკვეთების შესწავლა. სულ ავტონომიური რესპუბლიკის მასშტაბით 2012 წელს შესწავლილ იქნა 943 საცხოვრებელი სახლი და სხვა სახის შენობა - ნაგებობა. მათ შორის 148 სახლი ექვემდებარება სხვა უსაფრთხო ადგილზე გადატანას. დარჩენილი 795 სახლი საჭიროებს სხვადასხვა სახის გამაგრების სამუშაოების განხორციელებას.

№	მუნიციპალიტეტი	სულ ობიექტების რაოდენობა	გამაგრებას დაქვემდებარებული	გეოლოგიურად მდგრად ადგილზე გადატანას დაქვემდებარებული
1	ხელვაჩაური	150	128	21
2	ქობულეთი	123	97	10
3	ქედა	187	142	40
4	შუახევი	190	162	27
5	ხულო	317	266	50
7	სულ:	943	795	148

- გეოლოგიური შესწავლა ჩატარდა სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებიდან მოთხოვნილ 12 ობიექტს და სოციალურად დაუცველი მოქალაქეების 24 მშენებარე სახლს.

მიწის მართვა

- სამმართველოს სპეციალისტები მონაწილეობას იღებდნენ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მუნიციპალიტეტებში ფიზიკური და კერძო სამართლის იურიდიული პირების მფლობელობაში არსებულ მიწის ნაკვეთებზე საკუთრების უფლების აღიარების მუდმივმოქმედ კომისიების მუშაობაში. შესწავლილ იქნა 2250-ზე მეტი განცხადება.
- სამმართველო მონაწილეობას იღებდა აჭარის ტერიტორიაზე მიმდინარე თითქმის ყველა მიწის მართვასთან დაკავშირებული საკითხის გადაწყვეტაში.

ბიომრავალფეროვნების

- ზოგადად შესწავლილ იქნა აჭარაში არსებულ დაცულობის სტატუსის მქონე ტერიტორიებზე (ნაკრძალი, ეროვნული პარკი, დაცული ტერიტორია და სხვა) ფლორისა და ფაუნის მდგომარეობა.
- განხორციელდა აჭარაში, დაცული ტერიტორიების გარეთ, ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით არსებული მაღალკონსერვაციული მნიშვნელობის ადგილების იდენტიფიცირება. დღემდე იდენტიფიცირებულია 28 ასეთი ადგილი. აღნიშნული მონაცემი, რეგიონის მასშტაბით, არ ასახავს მაღალკონსერვაციული მნიშვნელობის ადგილების სრულ რაოდენობას.
- წლის განმავლობაში აჭარის შავი ზღვის სანაპირო ზოლში აღრიცხულ იქნა 25 (ოცდახუთი) გამორიყული დელფინი.

საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება

- სამმართველოს ინიციატივით ავტონომიური რესპუბლიკის საჯარო სკოლებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში, სამმართველოს სპეციალისტები ატარებდნენ ლექციებს ეკოლოგიასთან დაკავშირებულ საკითხებზე.
- ტურისტული სეზონის დროს აჭარის ტელევიზიის ეთერში გამჟღავნებულ იქნა სამმართველოს შეკვეთით გადაღებული ვიდეო რგოლი „ნუ დააბინძურებ სანაპიროს“. აგრეთვე წინასაახალწლო დღეებში ნაძვის ხეების მოჭრის აღსაკვეთად მომზადდა ორი გამაფრთხილებელი შინაარსის ვიდეო რგოლი.

- მიმდინარეობდა გამწვანების აქციები ქ.ბათუმში, ხელვაჩაურისა და ქობულეთის მუნიციპალიტეტებში.
- სამმართველოს საქმიანობა და რეგიონში არსებული გარემოს დაცვის პრობლემები შუქდებოდა მასობრივი მედიის საშუალებებით. წლის განმავლობაში ტელევიზიით გადაიყვანა 66 სიუჟეტი, ჟურნალ - გაზეთებში დაიბეჭდა 19 სტატია და ინტერვიუ, რადიოთი გავიდა 6 სხვადასხვა სახის ინფორმაცია.
- ყველა მნიშვნელოვანი ინფორმაციის განთავსება ხდებოდა სამმართველოს ვებ-გვერდზე (www.garemo-adjara.gov.ge).